

Fikret Adil

Asmalimescit 74

(Bohem Hayatı)

Beyoğlu caddesi sisli. Siyah yeldirmeli çingene karılar arkalarındaki sepetlere kâğıt, kumaş parçaları toplayarak geçiyorlar.

Koltuğunun altında keman kutusu Papağan veya Ruf'ta sabaha kadar "haltura" yapmış bir çalgıcı, paltosunun kalkık yakasına boynunu kısararak evine dönüyor.

Geçen tramvayların buğulu camları içindekileri ancak bir enkaz halinde gösteriyor.

Petrograd'da oturuyorum. Hizmet eden beyaz önlüklü kadın bana bakıyor; benden başka müşteri yok; bir an evvel gitmekliğim için mahmurlaşan gözleriyle âdeta yalvarıyor.

Çayımı yarı etmişim ki Petrograd'ın önünde bir otomobil durdu. İçinde, saçları dağılmış, yüzünün boyaları hayli zamandır tazelenmemiş bir kadın, çok içtiği halinden belli, güzel ve genç bir kadın içeriye, birisini arayan, randevusuna geç kalmışların hummasıyla yanan gözlerle baktı.

Benden başka kimse olmadığını görünce bir an bozuldu.

Kendi kendime:

- Herhalde, otomobile atladı, geldi, şimdi de şoföre verecek parası yok... diye düşündüm.

Kadın bir daha baktıktan sonra şoföre bir şeyler söyledi ve otomobil gitti.

Bu küçük hadiseyi çoktan unutmuş olacaktım, fakat, beş dakika geçmemiş idi ki, ikinci bir otomobil daha gelip durdu.

Bu otomobilde de ötekindeki gibi genç, güzel ve içkiden üstü başı bozulmuş bir kadın vardı, aynı hummalı bakışlarla birisini arıyordu. O da içerde kimse olmadığını görünce şoföre emirler vermiye başladı.

Beyoğlu'nda göze görünen, barlarda çalışan kadınların ekserisini tanırım. Bu iki kadına daha ilk defa rasgeliyorum. Sabahın bu vaktinde onları böyle garip bir vaziyette görüşüm, beni çok meraklandırdı. Hemen bir otomobile atlayarak ikinci kadının peşine düştüm.

Tepebaşı'na doğru ilerledik. Asmalimesçi'te sarakarak 74 numaralı evin önünde durduk. Kadın indi, eve girdi. Ben de inip, evvelce sütçü Toma'nın, şimdi de bir helvacının olan dükkâna girip oturdum, bekledim.

*

Macera peşinde vatanını bırakan, hudut dışına atılan, yayan devri âleme çıkan ecnebler ve barlarda çalışan bütün artistler Asmalimesçi'te otururlar.

Dünyanın her köşesinden gelmiş, ekserisinin milliyetleri ancak pasaportlarında -eğer varsa- yazılı bu insanların etrafında, gene ecnebi, fakat en aşağı yirmi yıldır Asmalimesçi'te yerleşmiş bir grup daha vardır. Bunlar artist acenteliği, tefecilik, pansiyonculuk ve tellâllikle geçinirler, her lisanı konuşurlar, hiçbirisini okuyup yazamazlar, Türkçe imzalarını atmayı bilirler ve zabıtanın tanıdıkları çoktur.

Marsilyalı bir "souteneur", Napolili bir "Iazzarone", Şikago'lu bir "gangster" kendini Asmalimesçi'te yabancı saymaz.

Buranın hususiyetini, güneş görmeyen, dolambaçlı, rutubetli, her köşe başı amonyak kokusu neşreden sokaklara açılan demir kapılı, demir kepenk ve parmaklıklı pencereleriyle bu müteaf-fin havayı teneffüs etmiye hazırlanan karanlık evlerin sakinleri tamamlar.

Odalardaki çiçekler, saksıları içerisinden pencerelere doğru zayıf dallarını uzatmaya çalışırlar; yirmi beş mumluğu geçmiyen elektrik lâmbaları küvetlerdeki suların pisliklerini göstermezler ve insan eğer bu evlerden birisinde oturursa geceleri uyuyamaz, çünkü Asmalımesçit'in nabızları gibi, mütemadi topuk sesleri, sofalarda, bitişik evlerde dolaşır, her an odanızın önünde birinin nefes aldığını zannedersiniz. Sabaha karşı da uyumak kabil değildir. Bu saatlerde artistler işlerinden dönerler, ekserisi içmiş olduğu için yüksek sesle konuşurlar; beraberlerinde getirdikleri adamlarla "daha içelim, yatmalıyım" diye münakaşa ederler, gramofon çalarlar. Bütün bunlara, sokaktan geçmiye başlayan simitçi, zerbavatçı, sütçü naraları, tramvay dandanları karışır.

Asmalımesçit'te insan, ancak oraya yerleştikten bir hafta sonra ve sabah sekiz ile on altı arası uyuyabilir.

Yabancı kadının girdiği evin pencereleri kâmilten örtülü idi. İçeride olan bitenden, müphem de olsa, dışarıya hiçbir şey sız-mıyordu.

Saat sekize yaklaşmıştı. Bekliyordum. Müthiş surette uyukum gelmişti. Uyumamak için kalktım, evin önündeki etrafı yeşil parmaklıkla çevrili, bir mezar taşının üzerindeki yazıyı okudum:

"Hâzâ kabri Mehmet Dede" diye sade bir cümle, altında da tarihi: "Sene 99"

Evin kapısını gözümden kaçırmadan biraz daha ilerledim, sonra geriye döndüm, tam geçerken kapı açıldı ve Petrograd'a otomobile gelen iki kadın, aralıktan göründüler.

Evin önünde, yeşil parmaklıkla çevrili bir mezar taşı, mezarın taşının üzerinde "Hâzâ kabri Mehmet Dede, sene 99" yazıyordu. (Kroki: Müinif Fehim)